

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτής Λαρίσης
Γενικός Γραμματέας Κ.Ο. ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Θεσσαλονίκη, 25 Μαΐου 2026

**Ομιλία του Γενικού Γραμματέα
της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας
δρ Μάξιμου Χαρακόπουλου
στην παρουσίαση του Τόμου
«Άγιον Όρος και Ορθόδοξη Οικουμένη. Η ακτινοβολία της μοναστικής πολιτείας στα
χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας (1423/24-1912)»
στην Αγιορείτικη Εστία Θεσσαλονίκης**

*Άγιε Αμορίου, εκπρόσωπε της ΑΘΠ του Οικουμενικού μας Πατριάρχη, υπό την πνευματική
δικαιοδοσία του οποίου είναι το Άγιον Όρος,
Πανοσιολογιώτατοι εκπρόσωποι των μητροπόλεων των νέων χωρών,
Άγιε καθηγούμενε της Ιεράς Μονής Σίμωνος Πέτρας,
Σεβάσμιοι γέροντες της Αθωνικής Πολιτείας,
Αγαπητοί συνάδελφοι βουλευτές Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής,
Κύριε πρόεδρε της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, και επί χρόνια ενεργό μέλος της
Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας,
Κύριε εκπρόσωπε της Αγιορείτικης Εστίας,
Εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας,
Μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας,
Εκλεκτοί προσκεκλημένοι, κυρίες και κύριοι,*

Σήμερα, η Θεσσαλονίκη γίνεται η αφετηρία της νέας εκδοτικής πρωτοβουλίας της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας, με την πρώτη επίσημη παρουσίαση του Τόμου «Άγιον Όρος και Ορθόδοξη Οικουμένη. Η ακτινοβολία της μοναστικής πολιτείας στα χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας (1423/24-1912)».

Και πώς θα μπορούσε να γινόταν διαφορετικά όταν η βυζαντινή συμβασιλεύουσα, από τον 10^ο αιώνα έως τις μέρες μας ζει και αναπνέει υπό την πνευματική σκέπη του Άθω.

Γιατί εδώ, στην πρωτεύουσα της Μακεδονίας, η βυζαντινή Ορθοδοξία είναι μια ζώσα πραγματικότητα και η ιστορία είναι ενσωματωμένη στον σύγχρονο βίο.

Το νέο εκδοτικό εγχείρημα της ΔΣΟ έρχεται, μετά από τον Τόμο για τις Αγίες Σοφίες, που από το 2021 έως και σήμερα, μεταφρασμένος σε 15 γλώσσες, έκανε κυριολεκτικά τον γύρο του κόσμου, στο πλαίσιο μιας παγκόσμιας εκστρατείας για την αφύπνιση της διεθνούς κοινής γνώμης για την μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί από την τουρκική ηγεσία.

Η επιλογή του Αγίου Όρους δεν έγινε τυχαία. Το Περιβόλι της Παναγίας, που ο γέροντας Αιμιλιανός ο Σιμωνοπετρίτης είχε χαρακτηρίσει «πνευματέμφορον ιεροθήκην τῶν παραδόσεων μας» και «θεόρρηπτον σανίδα, διὰ τῆς ὁποίας διαρκῶς σώζονται ἀπὸ τὸν κλύδωνα τῆς ἁμαρτίας πολλοὶ καὶ γεμίζουν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ»¹, είναι η συμπυκνωμένη ενσάρκωση αυτού που ο Ρώσος Ντιμίτρι Ομπολένσκι χαρακτήρισε βυζαντινή κοινοπολιτεία.

Η πνευματική ένωση λαών και ανθρώπων επί τη βάσει της κοινής πίστεως, των κοινών αρχών και των κοινών παραδόσεων.

Ένας διακριτός πολιτισμός στον οποίο μέτοχοι είμαστε όλοι σχεδόν οι λαοί των Βαλκανίων, όπως και του μέγιστου τμήματος της ανατολικής Ευρώπης και των βυζαντινών σπαραγμάτων της Εγγύς και Μέσης Ανατολής. Οι κληρονόμοι αυτού που ο Ρουμάνος ιστορικός και πολιτικός Νικολάε Γιόργκα ονόμασε το «Βυζάντιο μετά το Βυζάντιο».

Και ως ΔΣΟ πιστεύουμε ακράδαντα ότι η ορθόδοξη διάσταση μπορεί σήμερα να προσφέρει τη δική της ουσιαστική συμβολή στην εναγώνια αναζήτηση για τον ταυτοτικό προσανατολισμό της Ενωμένης Ευρώπης.

Μπορεί να ενδυναμώσει το ευρωπαϊκό όραμα, σε έναν κόσμο που αλλάζει ραγδαία κινούμενος προς ένα άδηλο και μάλλον δυστοπικό μέλλον, και να τον στρέψει εκ νέου στα ανθρωπιστικά και χριστιανικά του θεμέλια, υπερβαίνοντας την αποκλειστική οικονομοκεντρική του αντίληψη.

Διότι, όπως εύστοχα επισήμανε, με το απόσταγμα σοφίας που χαρακτήριζε τον λόγο του, ο προσφάτως κοιμηθείς Ιβηρίτης γέροντας Βασιλείος Γοντικάκης «*Ἄν σκοπὸ τῆς ζωῆς μας βάλουμε τὴν οἰκονομικὴ σύγκλιση καὶ τὴν αὔξηση τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος, ἂν ἰδανικὸ μας εἶναι ὁ Homo Oeconomicus, τότε ἡ ἐλευθερία μας εἶναι περιττή*».²

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι, επιτρέψτε μου να υπενθυμίσω ότι η «ευρωπαϊκή» μας πρωτοβουλία επίσης ξεκίνησε από εδώ με τη Διακήρυξη της Θεσσαλονίκης, την οποία συνυπέγραψαν και οργανώσεις από τον καθολικό και προτεσταντικό ευρωπαϊκό κόσμο.

Το Άγιο Όρος το οποίο τελεί υπό «*το ἀγρυπνον ὄμμα τῆς Μεγάλῆς Εκκλησίας, ἣτις ἀποτελεῖ φυσικὴ μητέρα καὶ προστάτιδα τοῦ Αγίου Όρους*»³, όπως υπογράμμισε ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, κατά την επίσκεψή του στο Άθως το 2022, μετά την κατάκτησή του από τους Τούρκους, δεν περιέπεσε σε πνευματικό λήθαργο ή σε μια παθητική άμυνα απέναντι στον επικυρίαρχο.

¹ Ἡ προσευχὴ τοῦ Ἁγίου Ὁρους χθὲς καὶ σήμερον,

http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/explanatory/aimilianos_simwnopetrihs_athos_prayers.htm

² Τὰ κατὰ συνθήκην (τοῦ Σένγκεν) ψεύδη, Ἡ Ἑλλάδα, ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ἡ Εὐρώπη, Τὸ ΒΗΜΑ, 12/10/1997, Σελ.: Α27

³ <https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/sto-agio-oros-o-oikoumenikos-patriarchis-vartholomaios/>

Αντιθέτως, η μοναστική πολιτεία αναδείχθηκε σε ενεργητικό κέντρο διατήρησης της ορθόδοξης πίστης και σε φάρο ελπίδας για όλους τους κατακτημένους λαούς, αλλά και πέραν αυτών.

Το Άγιο Όρος σε όλους τους αιώνες της σκλαβιάς διατήρησε άσβεστη τη φλόγα της πίστης, την οποία εξακτίνωνε διαρκώς σε ολόκληρη την βαλκανική και μικρασιατική ενδοχώρα, στη Μέση Ανατολή και στα εδάφη των ανατολικών σλάβων.

Η αίγλη που απολάμβαναν οι αγιορείτικες μονές από τα λαϊκά στρώματα, αλλά και από τους ευγενείς και τους ηγεμόνες ήταν πολύ ισχυρή. Κάτι που αντανακλάτο με διάφορους τρόπους, όπως ήταν οι χορηγίες, οι προσφορές, τα πολύτιμα δώρα.

Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση της Σέρβας μητριάς του Μωάμεθ Β΄, Μάρας Μπράνκοβιτς, και η ανεκτίμητη προστασία που προσέφερε στο Άγιο Όρος.

Η σχέση του ορθόδοξου κόσμου και του Όρους ενδυναμωνόταν όλους αυτούς τους αιώνες με το δίκτυο των μετοχίων των Μονών, που βρίσκονταν παντού, ακόμη και στην μακρινή Μόσχα, αλλά και μέσω της ζητείας.

Προκαλεί πράγματι εντύπωση το γεγονός ότι το Άγιο Όρος, μένοντας απολύτως πιστό όλους αυτούς τους αιώνες στις υψηλές αρχές της Οικουμενικής Ορθοδοξίας, η οποία βλέπει τον άνθρωπο πάνω από εθνική καταγωγή και κοινωνική κατάσταση, συνέβαλε ταυτόχρονα στη συγκρότηση των εθνικών ταυτοτήτων των Ορθόδοξων λαών.

Ωστόσο, χάρη στη σύνεση της αθωνικής κοινότητας και στη σοφία του Οικουμενικού Πατριαρχείου αυτή η διαδικασία δεν οδηγήθηκε εντός του Αγίου Όρους, παρά τις όποιες απόπειρες υπήρξαν από διάφορες πλευρές, στην παρέκκλιση του εθνοφυλετισμού.

Στις σελίδες του παρόντος Τόμου αποδεικνύεται, επίσης, ότι το Άγιο Όρος, ενώ διατηρεί αναλλοίωτη την Ορθόδοξη πίστη, ταυτόχρονα βιώνει διαρκείς αλλαγές σε συνάρτηση με την πορεία του κόσμου.

Ξεκινώντας από το αναγεννητικό κίνημα του Ησυχασμού, που αποτέλεσε την κορυφαία πνευματική ύψωση του βυζαντινού κόσμου πριν αυτός πέσει από το τουρκικό κτύπημα. Μια απάντηση στη στροφή του δυτικού κόσμου προς την εκκοσμίκευση, αλλά και μια ηθική και πνευματική προετοιμασία για τους αιώνες της δοκιμασίας του ξενικού ζυγού.

Και φθάνοντας στον 18^ο αιώνα και την πνευματική έκρηξη με την ίδρυση της Αθωνιάδος Σχολής αλλά και του πνευματικού κινήματος της Φιλοκαλίας, όπου η Ορθοδοξία με τον έναν ή τον άλλο τρόπο δίνει τη δική της απάντηση στο μεγάλο δυτικό κίνημα του Διαφωτισμού.

Το Άγιο Όρος εκείνα τα χρόνια μετατρέπεται στο πνευματικό εργαστήριο που προετοιμάζει την μεγάλη αναγέννηση και την απελευθέρωση του ορθόδοξου κόσμου.

Ιδιαίτερα για τον ελληνισμό η προσφορά του θα είναι ανεκτίμητη μέσα από διαφορετικές μορφές, όπως του Ευγένιου Βούλγαρη, του πατρο-Κοσμά του Αιτωλού, του Νικόδημου Καυσοκαλυβίτη.

Άλλωστε το Άγιο Όρος θα δηλώσει παρών και στην μεγάλη παλιγγενεσία του Έθνους, συντασσόμενο με τον αγνό Μακεδόνα πατριώτη Εμμανουήλ Παππά, πληρώνοντας γι' αυτό σκληρό τίμημα.

Η απελευθέρωση της Μακεδονίας, σήμανε το 1912 και την ένωση του Αγίου Όρους με την Ελλάδα, διατηρώντας πάντα το αυτοδιοίκητο και κυρίως την αποστολή του ως κιβωτός της οικουμενικής ορθοδοξίας, ως φάρος ελπίδας που συνεχίζει να εκπέμπει πάντοτε το φως το ιλαρόν σε εκατομμύρια πιστούς, ατενίζοντας το μέλλον με τη σοφία των αιώνων που κουβάλα και την προστασία του νέφους των αγίων που το υπηρέτησαν.

Είμαι βέβαιος ότι ο Τόμος της ΔΣΟ για το Άγιο Όρος μπορεί να γίνει σημείο αναφοράς. Το εγγυάται αυτό άλλωστε η επιστημονική του επάρκεια, για την οποία αξίζουν συγχαρητήρια στον επιστημονικό επιμελητή καθηγητή Κρίτωνα Χρυσοχοΐδη, αλλά και στον σύμβουλο της ΔΣΟ δρ Κώστα Μυγδάλη.

Όπως ευχαριστίες οφείλουμε στους μεταφραστές, όλους τους συντελεστές του τόμου, και βεβαίως στη Βουλή των Ελλήνων, στο τυπογραφείο της οποίας τυπώθηκε η πολυτελής αυτή έκδοση.

Θεοφιλέστατε,

ως ΔΣΟ δεσμευόμαστε να συνεχίσουμε το έργο μας για την ανάδειξη των χριστιανικών αξιών και την ενότητα του ορθόδοξου κόσμου, πάντα πολύτιμη, αλλά ακόμη περισσότερο απαραίτητη στις ταραχώδεις μέρες μας.

Σας ευχαριστώ.